

„Kam se hrabu na Hrabala se svými čtyřkami,“ vzpomíná Miloš Hoznauer

02.01.2020

Do Knihy cti přibyl 5. listopadu 2019 další podpis, a to pedagoga a spisovatele Miloše Hoznauera. Češtinář tělem i duší vzpomínal na léta strávená za katedrou, zároveň překvapil tím, jak stále sleduje současnou problematiku školství.

Nedávno jste oslavil kulaté devadesátiny. Které zásadní okamžiky vašeho života se vám nejčastěji vrací?

Na ty klíčové nejde zapomenout, ale odháním je. Třeba ten okamžik, kdy jsem byl přijat na filozofickou fakultu. Potřeboval jsem ji absolvovat. Ale studium na ní v letech 1948–1953 bylo odstrašující. Raději vzpomínám na to pěkné – na své životní lásky, svatební cesty a další nádherné okamžiky.

Jaký jste byl student a jak jste se dostal k učitelství?

Studium na nymburském gymnáziu jsem dost flákal a své profesory jsem až na dvě výjimky nesnášel. V žádném případě jsem nechtěl být kantorem. Ale na večírku po maturitě se mě třídní profesor s maximálním despektem zeptal, co budu dělat po maturitě. V opilosti jsem mu řekl: „Stanu se vaším kolegou na našem gymnáziu.“ Splnil jsem to, ale jen částečně. On už tam nebyl.

Kdybyste si měl vybrat ze života za katedrou tu nejpeprnější příhodu, která by to byla?

Chtěl jsem studentky dojmout milostnou poezií Antonína Sovy. Na stupínku jsem ji procítěně recitoval a měl při tom rozepnutý poklopec...

Sledujete ještě stav současného školství? Spěje k lepšímu?

Sleduji ho pozorně. Ten boj za stále vyšší platy. Jako by vysoký plat zajistil kvalitu výuky. A kdo ji bude posuzovat? Ředitel? Podle sympatií? Rodiče? Podle známek? Studenti? Ti náročnější příliš oblíbení nejsou... Kdysi jsem navrhoval, aby ve třídách byly kamery. Pro kolegy jsem se stal vyvrhelem. Ale ta kamera by ukázala opravdovou kvalitu výuky. A pak bych byl pro vysoké platy. Zním případy, kdy dějepisárka oddrmolí hodinu podle učebnice a tělocvikář hodí studentům míč a víc se neangažuje! Takoví by měli platit pokuty!

Máte bohatou kantorskou praxi. Kterým češtinářským oříškem jste trápil i bavil studenty?

To byly jazykové oříšky. I když šlo o mateřský jazyk, málokdo věděl, že v Ústí nad Labem žijí labskoústečtí občané. Jedině jeden člověk ve třídě věděl, že 1. osoba od slovesa stříci se je střehe se. Problém nastal u mládeže od vepře - nikoliv vepřátko, ale sele. A žena v armádě není vojačka, ale vojákyně. I když někdo věděl, co je to otep, se 7. pádem množného čísla si rady nevěděl. A u myší také ne.

Pocházíte z Nymburska, o němž psal spisovatel Bohumil Hrabal. Ovlivnil vás nějakým způsobem ve vašem literárním světě? Ostatně ani jeho vysvědčení nepatřilo prý k nejlepším...

Kam se hrabu na Hrabala se svými čtyřkami. A ovlivnil mě natolik, že jsem ho v Literárních novinách parodoval ve stati Dvě první lásky Bohumila Hrabala.

V 60. letech jste se stal kvůli svým článkům ohledně „ideologické ztuhlosti na školách“ v Literárních novinách zapovězeným autorem. Co to pro vás znamenalo v reálném životě?

To bylo trochu jinak. V jednom ze srpnových čísel Literárních novin v roce 1964 otiskli mou reportáž o situaci ve školství. Měla velký ohlas. Na jakési ideologické konferenci hřímal 1. tajemník ÚV KSČ Koucký, že jsem ukázal školu jako obludné panoptikum a chci lidem namluvit, že škola je zařízení na ubíjení mládeže. Byl jsem rád, že to tak pochopili. Od té doby jsem se pro Literární noviny stal vítaným autorem a zapovězen jsem byl až po jejich zapovězení.

Také se říká, že jste z vojny odešel s nálepkou „zrádce dělnické třídy“, přitom vám paradoxně váš dělnický původ pomohl v přijímacích na vysokou.

Ano, byl jsem syn pomocného dělníka, a tudíž se předpokládalo, že budu podporovat politiku KSČ. A to se nekonalo. A kromě toho otec jako pomocný dělník rozkrádal fabriku. Ale nikdy ho nechytili a já byl kádrovou posilou na fakultě.

Vaše sbírka Stařec na čekané měla pozitivní kritické ohlasy. Vyrovnáváte se tímto humorným nadhledem s vlastním stárnutím? Skoro mám pocit, že je určena spíše mladším generacím.

Jeden literární kritik napsal, že je to optimistická kniha o stáří. To jsem příkře odmítl, něco takového o strastech jsem napsat nechtěl. Ale určitý nadhled a trochu černého humoru starý člověk musí mít. Zvláště když je přestárlý jako já.

„Stařec je pořád na čekané... když čeká na to, co se stane,“ píšete v knížce. Co vás nedávno nejvíce potěšilo při tom čekání, a co naopak ne?

Potěšila mě oslava mé devadesátky v nejužším rodinném kruhu, což obnášelo 42 lidí, z čehož byla téměř polovina vnoučat. A na to, co mě netěší, nemáte v novinách tolik místa.

Martin Hošna

Miloš Hoznauer

(nar. 21. 9. 1929) se stal známým v 60. letech 20. století díky svým článkům v Literárních novinách. Několik let působil i na katedře literatury Filozofické fakulty UK. Jeho satira Do posledního dechu vyšla

v samizdatu. Po roce 1989 přednášel na Pedagogické fakultě o exilových a samizdatových autorech. O některých vydal malé monografie. Je autorem literárních příruček Dobrodružství s literaturou a Maturita z češtiny, spoluautorem učebnice a čítanky Literatura po roce 1945. Od 90. let napsal několik učebnic a čítanek, ale i původních textů - v roce 2004 vyšla autobiografická kniha Cesta do hlubin kantorovy duše, v roce 2015 básnická sbírka Stařec na čekané a v roce 2017 vzpomínková kniha Lodní kufr.